

1. Sammanfattning

Etablering av projektet har skett genom besök och möten, koordinering av svenska och norska aktiviteter, kontakt- och nätverksskapande, kulturellt utbyte och planering av framtida aktiviteter. Ett nätverk har skapats och samarbete är idag etablerat med Glomdalsmuséet, Dalarnas Museum, Folkmusikens Hus, Musikk i Hedmark samt fler organisationer, t ex Elverum Handelsstands Forening, Topeja och Dala-Floda Intresseförening, som ett viktigt steg för att samla in, redovisa och använda kulturförmedling i besöksnäringarna.

Ett nätverk är skapat för kulturutbyte mellan Grundsetmartn i Elverum och Komidsommarfesten i Dala-Floda. Processerna är redan igång. Ett pilotprojekt har tillsammans med föreningen Nordsvensk i Dalarna och forkörare på norska sidan återskapat en 400-årig tradition med forkörresor från Västerdalarna till Grundsetmartn. Elverum gör som direkt följd av projektet en kultursatsning på svensk och norsk folkmusik och kultur under kommande Grundsetmartn. Grundsetmartn har genomförts i kulturens tecken med deltagande av både svenska och norska aktörer. Föreläsningar om projektet och dess aktiviteter har ägt rum i Dala-Floda, Malung och på Dalarnas Museum. Föreläsningarna har rönt ett fantastiskt intresse i både media och bland allmänheten i bygderna.

Projektet har siktat på att utreda och ta fram underlag för större projekt för att bidra till att stärka kulturbaserat näringsliv med fokus på besöksnäringarna och traditioner i Inre skandinavien. Intresset från allmänheten är genuint, möjligheterna och idérikedomen är stor. Två huvudspår har utkristalliserat sig. "Handelsvägar och kultur" och "Musiktraditioner" (Se bilaga 1).

Nätverket som vuxit fram mellan Glomdalsmuséet, Dalarnas Museum, Folkmusikens Hus och Musikk i Hedmark har lett till utveckling av och samarbete kring musikarkivverksamhet. Ett intentionsavtal om samarbete ska skrivas mellan Folkmusikens Hus, Glomdasmuseum och Dalarnas Museum. Vinsterna för regionen av att få tillgång till ett gemensamt musikarkiv är stora. Att gemensamt bevara det traditionella men också ta till vara på nyskapandet är av stor vikt.

Från norsk sida förbereds en ansökan till ett större Interreg-projekt med utgångspunkt från alla positiva signaler som framkommit under småprojektet. Förlängning av projekttiden för småprojektet till den 31 mars 2009 kom till stånd för att man från norsk sida ska utreda en utvidgning av projektgeografin inför det huvudprojekt man tänker söka vid nästa utlysningstillfälle. Den 25 mars genomfördes ett seminarium med syfte att utvidga projektområdet.

Huvudspåret med de gamla handelsvägarna (kulturpåverkan och gemensamma traditioner) mellan östra Hedmark och Västerdalarna som röd tråd, har lett till en ansökan om ett Leader-projekt i Gagnefs kommun vilket är en direkt följd av småprojektets förstudie. Projektet syftar till att utveckla besöksnäringen med stöd av kulturen.

2. Bakgrund

Att lyfta fram Västerdalarnas och Hedmarks gamla, rika kulturella gemenskap som en möjlighet att utveckla näringslivet, främst besöksnäringarna, är av stort intresse för regionens utveckling. Idén om att nyttja den 400-åriga handelsvägen mellan Västerdalarna och östra Hedmark som attraktion och spridare av den gemensamma kulturen och handeln spreds under jan-feb 2008. Västerdalarna och Hedmark har mycket gemensamt, det var till Grundsetmartn man for för att sälja, köpa och byta varor. På vägen dit och hem satte kulturen tydliga spår, det är fortfarande märkbart längs den gamla forvägen. I Mars -08 beslutade Glomdalsmuséet och Folkuniversitetet att ställa sig bakom en ansökan till Interreg Sverige-Norge.

Under våren och sommaren 2008 spreds grundtankarna i regionen. Den 27 augusti 2008 träffades representanter från Folkuniversitetet, Hedmark Fylkeskommune, Glomdalsmuséet, Dalarnas Museum, Folkmusikens Hus, Musikk i Hedmark, Elverum Handelsstads forening, Topeja AB (bl a Högfjällshotellet, Sälen). Alla var eniga om att det behövdes en strategi gällande kulturellt gränsöverskridande samarbete, för att dra nytta av varandras kunskaper gällande organisation, utbyte och utveckling (Bilaga 2 och 3). Pga sina större resurser åtog sig Hedmarks Fylkeskommune huvudmannskapet i Norge i stället för Glomdalsmuséet.

Småprojektet "Kultur och Handelsvägar i Inre Skandinavien" beviljades medel från Interreg Sverige-Norge 27 oktober -08, med retroaktiv start från 11 augusti.

Från Dalastrategin: "För att Dalarna skall fortsätta utvecklas är det grundläggande att människor – som bor här eller väljer att flytta hit från övriga Sverige eller andra delar av världen – upplever att det finns attraktiva livsmiljöer. Att bo i, arbeta i och vistas i på fritiden, och personliga möjligheter att utvecklas och ha ett väl fungerande utbyte med övriga världen. Besöksnäringen har mycket stor betydelse för Dalarna. Därför är det viktigt att ytterligare utveckla den, både kvalitativt och kvantitativt, i former som på hållbart sätt tar tillvara natur- och kulturmiljöer och minskar resandets negativa miljöpåverkan." Strategin kom att ligga till grund för planeringen av kommande ansökan till andra större projekt, som småprojektet förväntades leda till.

Syfte med småprojektet har varit att definiera de gemensamma kulturella särarter i regionen som är möjliga att utveckla och ta till vara för att främja tillväxt och livsglädje i regionen, bygga och skapa nätverken som gör detta möjligt samt åstadkomma aktiviteter för att påvisa nyttan och möjligheterna för näringslivet.

3. Projektbeskrivning och uppfyllelse av mål och målgrupp

3.1 Mål

Att bygga upp bestående nätverk och kulturutbyten över gränserna, som öppnar för samarbete inom flera områden i regionen, bl a inom besöksnäringarna, lokala näringslivet och kulturturism samt främja entreprenörskap. Delmål var att också att söka ett större projekt för utveckling av aktiviteter.

3.2 Målgrupp

1. Besöksnäringarna/Entreprenörer - stort tillskott av traditionell kultur för främjande av åretruntaktiviteter.
2. Regionens innevånare och besökare - en stark, regional kulturtradition exponeras. Arbetstillfällena skapas på sikt.
3. Kulturetablissemangen genom att utveckling och utbyte sker, vilket är nödvändigt för att skapa fortsatt intresse.

3.3 Verksamhetsbeskrivning

Arbetet med att utvärdera intresse från kommuner, organisationer och Näringsliv hade redan innan ansökan till Interreg lämnades kommit en bit på väg. Det genuina intresset för kultur, samt behovet av att utöka näringarna, visade sig vara bra dörröppnare. Efter besök hos Magnus Dagerhorn och Henrik Lindholm i Karlstad den 12 augusti 2008, erhöles råd och information som gav ytterligare bekräftelse om att vi var på rätt väg.

Alf Tangnäs anställdes av Folkuniversitetet som projektledare. Som assisterande och ekonomikontakt har Folkuniversitetets personal verkat. Kontaktperson för ekonomi i Norge har varit Mostafa Pourbayat. I Norge har medfinansiering helt byggts på egna insatser från Hedmarks Fylkeskommune, Glomdalsmuseet och Musikk i Hedmark. Medfinansiering i Sverige kom från Region Dalarna (kontant medfinansiering) samt Dalarnas Museum som ställt resurser till förfogande genom arbetsinsatser.

Projektledaren och kontaktpersonerna för ekonomi utarbetade en rapporteringsform (främst e-post) samt tog fram mallar för rapportering etc.

Vid möte i Falun den 27-28 oktober träffades samarbetsparterna och utarbetade projektorganisation och tidsplan. (Se bilaga 4, 5, 6).

Hedmarks Fylkeskommune, Dalarnas Museum och projektledaren grundlade ett nätverk för musik. Planerna att samverka för att gemensamt utveckla och skapa förutsättningar för arkivering av musik regionövergripande aktualiserades. Folkmusikens Hus i Rättvik besöktes vid två tillfällen samt knöts till nätverket.

Nätverksbyggandet fortsatte under hösten. Evenemang på båda sidor av gränsen besöktes. Kommuner (kultur- och näringslivsavdelningar) har besökts, kontakter med tilltänkta samarbetspartners har tagits, media har informerats. En effekt av kontakterna har blivit att Grundsetmart'n och Komidsommarfesten satsar stort på kulturrevenemang med både svenska och norska utövare (se bilagda tidningsartiklar och inbjudan – bilaga 7). Uppmärksamheten kring kulturaktiviteterna vid Grundsetmart'n var glädjande. Radio, TV och press följde forkörarna och dokumenterade dans, musik etc vid marknaden.

Föreläsningar om de gamla Forvägarna och kulturen har hållits på Dalarnas Museum, i Malung, Gagnef och Dala-Floda (bilaga 8). De välbesökta evenemangen var ett utmärkt forum att marknadsföra Interreg och Region Dalarnas medverkan i projektet.

Dokumentation om samtliga aktiviteter finns i projektledarens dagbok som bifogas. (Se bilaga 9)

Redan från start har projektet varit inriktat på möjligheterna att konkretisera och kartlägga aktiviteter för att gå vidare med en ansökan till ett större projekt. Vid möte i Falun den 27 oktober konstaterades att det fanns två spår att utreda. En första vision – ansökan till huvudprojekt utarbetades för presentation för potentiella medfinansierare (bilaga 10, 10a). De presentationer som projektledaren genomfört har alla mottagits med entusiasm. Möjligheterna att skapa attraktiva alternativ för att stärka besöksnäringen är tydliga och intressanta, liksom intresset för att återuppta gamla hantverk och traditioner som möjlighet till verksamhet. Tyvärr har den ekonomiska kris som under hösten vuxit sig allt starkare märkts allt tydligare vid kontakter med tilltänkta medfinansierare. Ingen var ointresserad av att medverka i någon form, men vilja att ta beslut om medfinansiering saknades. Tid för noggrannare undersökningar, redan underskrivna medfinansieringsåtaganden i andra Interreg-projekt (t ex Hjärtat av Skandinavien) gjorde att man från kommunernas sida ville vänta. Den enda kommun som ville vara delaktig omgående var Gagnefs Kommun. I Norge har inga personliga besök vid kommunerna genomförts, muntlig undersökning via telefon har visat att den ekonomiska krisen satt stopp för alla beslut om kommunal medfinansiering.

Den 17 december träffades delar av projektorganisationen för att konkretisera en kommande ansökning av ett huvudprojekt. Visionen diskuterades och det beslutades att Folkuniversitetet skulle förankra tankarna på ett stort

projekt för Region Dalarna som tilltänkt medfinansierad. Den 22 december presenterade Folkuniversitetet visionen, den preliminära ansökningsbudgeten. Besked från Region Dalarna om att man utifrån visionen inte var villig att medfinansiera gavs vid sittande bord. Anledning var kommunernas ovillighet att satsa kontant medfinansiering samt att näringslivsriktningen inte var konkret. Arbetstillfällena skall direktgenereras för att Region Dalarna ska medfinansiera vilket inte kunde påvisas. Det förslag som presenterades byggde på att generera arbetstillfällen på längre sikt. I stället hänvisade Region Dalarna till program för landsbygdsutveckling mm.

Beskedet från Region Dalarna medförde att Folkuniversitetet med de resurser som finns idag inte kan gå vidare med en ansökan om ett stort Interregprojekt.

Vid möten med intresseföreningar och näringsliv i regionen har projektledaren förankrat och engagerat personer som sakkunniga inför tänkta aktiviteter i ett större projekt. Arbetet har utgått ifrån den planering som fastställdes av arbetsgruppen vid oktobermötet (se bilaga 4, 5,6). Presentation som använts ses i bilaga 12. Efter beskedet om att Region Dalarna inte stöder en ansökan om ett större projekt, sökte Gagnefs Kommun ett EU-projekt inom Leaderområdet utifrån de fakta som framkommit under småprojektet "Handelsvägar och Kultur" under namnet "Besöksnäring utveckling utifrån vårt kulturarv" som också bifölls. Det är glädjande att småprojektet får en uppföljning.

Musikspåret har främst drivits av Mostafa Pourbayat, Hedmarks Fylkeskommune. Glomdalsmuseet och Dalarnas Museum tillsammans med Folkmusikens Hus i Dalarna har varit engagerade för att konkretisera möjligheter för att samla musikskatterna i regionen och tillgängliggöra dem för praktisk användning för alla, samt att ta tillvara på "know how" från alla intressenter. Den regionala samverkan väntas skapa förutsättningar att åstadkomma ett modernt, allomfattande arkiv som gagnar kulturen, näringsidkarna inom musiklivet och befolkningen i regionen.

Önskemål från Hedmarks Fylkeskommune var att få Länsstyrelsen i Dalarna som projektägare. Vid möte på Länsstyrelsen Dalarna den 18 januari (se bilaga 13) hänvisades Hedmarks Fylkeskommune till Landstinget Dalarna. För att samla resurser och finna projektägare/samverkanspart i Sverige med tillräckliga resurser genomfördes ett seminarium den 25 mars 2009 i Elverum en kommande ansökan presenterades. En förlängning av projektet med en månad för utvidgning av projektgeografin har möjliggjort detta möte.

4. Indikatorer

Antal kvinnor yngre än 15 och äldre än 24, som som deltagit aktivt i projektarbetet är 6 st.

Antal män yngre än 15 och äldre än 24, som deltagit aktivt i projektet är 6 st.

5. Projektets påverkan på de genomgående kriterierna

5.1 Gränsregionalt mervärde

De aktiviteter som genomförts har skapat nya nätverk för kultur och tradition. Gränsöverskridande aktiviteter vid Glomsetmart'n gällande förkörer och kulturutbyte är ett exempel som initierats under småprojektet och kommer att genomföras under våren. Levande kultur som tillför näringslivet attraktioner och indirekt skapat arbetstillfällen.

Glomdalsmuséet har ett nasjonalt norsk mangfaldsuppdrag og er spesialister på området gjallande invandrare, tartarer/romani, skogsfinska invandringen, samiska etc. Dalarnas muséum og Folkmusikens Hus har fått goda kontakter og idéer vilket kommer att märkas i kommande projekt og ansökningar. Samarabetet mellan Glomdalsmuséet og Dalarnas Museum har aktualiserats under småprojektet.

Musikarkivsamarbete mellan norska og svenska institutioner har inlests som en direkt följd av småprojektet. Utvecklingen kommer att fortgå genom samverkan mellan Hedmarks Fylkeskommune og Svenska intressenter med myndighetsstatus.

5.2 Bättre miljö

Projektet är miljöneutralt. Folkuniversitetets Miljöpolicy og Hedmarks Fylkeskommunes miljöpolicy ligger som grund i all verksamhet.

5.3 Jämställdhet mellan kvinner og män.

Vi har följt Folkuniversitetets Jämställdhetspolicy og Hedmarks Fylkeskommunes policy.

6.3 Etnisk mangfald og integration.

Projektet är neutralt og har i sig inte fokus på etnisk mangfald og integration. Inriktningen – kultur og næringsliv – ger dock en naturlig kontakt. De instanser som arbetat tillsammans är alla engagerade inom området. Infallsvinklingen blir naturlig, frågan aktualiseras genomgående i alla projektets faser og aktiviteter. Föreläsningar har skett vid Folkuniversitetet för att väcka intresse för vårt kulturarv (Den Skogsfinska invandringen). Vid Glomdalsmuséet är frågan en av huvudnäringarna.

7. Gränsregionalt samarbeite efter Interregprojektets slut

Småprojektets förstudie har lett till en ansökan inom Leader-DalÄlvarna, som en fortsättning på delprojektet "Handelsvägar og kultur" under namnet "Besöksnäringutveckling i Västerdalarna med omnejd". Ett kommunövergripande samarbeite som sträcker sig in i Norge.

Ett nätverk med kulturutbyte har byggt upp mellan Grundsetmartn/Elverum og Komidsommerfesten/Dala-Floda, sim även i samarbeite med hästföreningen Nordsvensk i Dalarna tillsammans med norske forkörare. Folkmusiksamarbete kommer att ske mellan Svenska og Norske kulturutövare på Grundsetmartn.

Småprojektet har initiert et forslag til en intensjonsavtale mellom Glomdalsmuséet, Folkemusikkens Hus i Rättvik og Dalarnas Museum. Dette arbeidet skal følges opp av partene.

Småprojektet viste at det er en tendens å tro at den mangelen på en helhetlig satsing og fokus på dette området fører til at det er betydelige utfordringer i forbindelse med dokumentasjon, bearbeidelse og tilgjengeliggjøring av musikkmateriale i regionen. Kommunikasjon og samarbeid mellom ulike aktører og organisasjoner innenfor musikk i regionen er mer eller mindre basert på tilfeldigheter. Erfaringene viser også at det er behov for å seette i gang en komparativ studie og belyse musikk-(og danse)tradisjonene i Indre Skandinavia for å synliggjøre likheter og forskjeller mellom tradisjonell musikk i regionen. Et slikt studiet vil fokusere på musikkens egenart

og dens betydning og plass i den kulturelle identiteten i Indre Skandinavia. Hensikten vil være å underbygge og legge forholdene til rette for kunnskapsproduksjon om musikktradisjoner i Indre Skandinavia.

Erfaringer fra småprosjektet viste at fokusering på tradisjoner knyttet til gamle handelsveier/ for kjøring og musikktradisjoner vil være meget omfattende for utvikling av et hovedprosjekt i fremtiden. Det er derfor utarbeidet prosjektbeskrivelse for et hovedprosjekt med fokus på musikktradisjoner i Indreskandinavia. Flere aktører fra Hedmark, Østfold, Värmland og Dalarna har meldt interessen til å samarbeide for å iverksette et slikt hovedprosjekt.

Forslag til arbeidet videre, samt prosjektmodellen ble presentert den 17. feb. I Rättvik, og 18 feb. i Falun under egne møter.

Ett seminarium ble gjennomført i Norge, Elverum den 25 mars med deltagende av flere intressenter från Norska och Svenska län. Deltakende parter drøftet ulike spørsmål og utfordringer og kokluderete at det skal jobbes for å iverksette et hovedprosjekt innenfor musikktradisjoner i Indreskandinavia.

8. Resultatspridning samt skyltning

Interregs logotype har använts i alla formella och informella sammanhang såsom skrivningar, aktiviteter och presentationer, affischering under hela projektiden. Även den kontanta medfinansieringen från Region Dalarna har tydliggjorts.

Delprosjektet "Handelsvägar och kultur" har presenterats i två föreläsningar på Dalarnas Museum i Falun, under rubrikerna "Forkörarna i Västerled" 30 okt och "Huppleken och Hallingen – släkt med varandra?" 12 nov.

Folkuniversitetets webbsida har under projektperioden informerat om projektet och dess finansiering.

Hela projektet och projektidéerna har presenterats för EU-samordnare vid Gagnefs kommun 19 nov och 4 dec. För Malung-Sälens kommun och Föreningen Nordsvensk i Dalarna på Malungs Folkhögskola 27 nov o 11 feb. För chefen för Näringslivsenheten på Länsstyrelsen Dalarna och marknadschefen på Topeja i Sälen 3 dec. För Vansbro kommuns EU-samordnare och en kommunstyrlserepresentant 4 dec. För Dala-Floda Intresseförening och Komidsommarfestsamordnarna 27 dec. För Region Dalarna 22 dec.

I dessa sammanhang har även region Dalarna presenterats som medfinansiar.

Offentliga föreläsningar har genomförts i Dala-Floda 10 feb. och Malung 11 feb. Press, radio och TV har inbjudits. Aktiviteterna har rönt stor uppmärksamhet i media (se bilagor).

9. Kopplingar till andra projekt

Diskussion med Interreg-projektet "Hjärtat i Skandinavien" båda projektledare har förts t ex vid möte på Länsstyrelsen 14 jan. Telefonkontakter har också förekommit fortlöpande. Även med Länsstyrelsens landsbygdsutvecklingprojekt har kontakter förekommit.

10. Övrigt